

UITTREKSEL VAN DE DAGVAARDING IN DE ZIN VAN ARTIKEL 1018C LID 2 RV

Uitgebracht op 19 december 2025 door:

EISERES

De stichting **STICHTING FRISSE WIND.NU**, statutair gevestigd in de gemeente Beverwijk en ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 81612680, in deze zaak woonplaats kiezende op het kantooradres van Finch B.V. aan de Tolsteegsingel 2 (3582 AC) te Utrecht.

Hierna te noemen: “**Frisse Wind**”

Advocaten: mrs. K. Rutten, D.M.H. de Leeuw, Y. Pletting en J. Staal.

tegen

GEDAAGDEN

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **TATA STEEL NEDERLAND B.V.**, statutair gevestigd te IJmuiden en kantoorhoudende aan de Wenckebachstraat 1 (1951 JZ) te Velsen-Noord, geregistreerd in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34005278.

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **TATA STEEL IJMUIDEN B.V.**, statutair gevestigd te IJmuiden en kantoorhoudende aan de Wenckebachstraat 1 (1951 JZ) te Velsen-Noord, geregistreerd in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34040331.

Advocaten: mrs. S.A.G. Hoogeveen en D.J. Beenders

“Het is zeer onwaarschijnlijk dat er geen verband bestaat tussen de gezondheidsproblemen en de uitstoot van Tata Steel. Maar wat er ook gebeurt: het bedrijf is altijd reactief en nooit pro-actief om de bevolking te beschermen. Er gebeurt pas wat als ze op hun donder krijgen, en dan doen ze het minimale, net als de overheid die toezicht moet houden. We vechten hier tegen twee Goliaths: Tata Steel en de overheid die het laat gebeuren.”

Huisarts Luc Verkouteren, woonachtig in Wijk aan Zee en werkzaam in IJmuiden, in 2019 in de Volkskrant¹

“Omwonenden van Tata Steel ervaren geuroverlast, geluidsoverlast en stofoverlast, en maken zich zorgen over hun gezondheid. Zij vinden dat zowel het bedrijf als de lokale overheid te weinig doet met hun klachten. Uit het onderzoek van de Onderzoeksraad blijkt ook dat de overheden en het bedrijf tot 2020 te weinig deden met de signalen dat de emissies van Tata Steel beperkt konden en moesten worden. Deze afwachtende houding leidde tot wantrouwen ten aanzien van de overheid en in het bijzonder de omgevingsdienst omdat deze belast is met het uitvoeren van de VTH-taken. Dit wantrouwen wordt verder gevoed als blijkt dat de vergunning niet in zijn geheel is geactualiseerd, doordat het aantal ongewone voorvallen niet afneemt en door de rechtszaken die verloren worden door het bevoegd gezag. Omwonenden zien zich genoodzaakt om zich in het bedrijf en de VTH-taken te verdiepen omdat zij geen andere mogelijkheid meer zien buiten het starten van juridische procedures. Als omwonenden niet blijven aandringen maken noch de overheid, noch Tata Steel werk van een gezonde leefomgeving. Provincie en omgevingsdienst erkennen dat nu ook.”

Onderzoeksraad voor Veiligheid, Den Haag, april 2023²

¹ Sinds 1 oktober 2023 is de heer Verkouteren lid van de raad van toezicht van Frisse Wind.

² Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Industrie en omwonenden*, p. 82.

“Zoals al diverse malen benoemd, hebben de overtredingen zeer ernstige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. De overtredingen leiden regelmatig en structureel tot emissies van zwarte of donkergrijze rookpluimen die alle soorten koolwaterstoffen bevatten, waarvan een groot deel kwalificeert als ZZS, in een omgeving die al overbelast is.

Als professionele partij wordt van u verwacht dat u de regels kent en deze naleeft. Uit het dossier volgt onmiskenbaar dat er scheuren en andere defecten zijn en dat u zich daarvan bewust bent. Voorts geldt dat u ermee bekend bent dat scheuren leiden tot zwarte/donkergrijze pluimen en dat in zwarte/donkergrijze pluimen schadelijke stoffen zitten. Dit wordt ook benoemd in de BREF. Ondanks deze wetenschap laat u na om de noodzakelijke maatregelen te treffen om deze situatie te voorkomen. Wij constateren dat u niet zelfstandig tot normconform gedrag overgaat. Uw handelwijze met betrekking tot inspectie, onderhoud en reparaties van kookgasfabriek 2 beschouwen wij daarmee als calculerend en opportunistisch.”

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in haar aanzeggingsbrief aan Tata Steel van 19 december 2024

“Verdachte is als grote staalproducent actief in een branche waarbij het essentieel is voor het milieu en de volksgezondheid dat de vergunningsvoorschriften en de op verdachte rustende zorgplichten worden nageleefd. Desondanks heeft de rechtbank moeten vaststellen dat verdachte in februari 2021 en januari 2022 vergunningsvoorschriften heeft overtreden en zich niet heeft gehouden aan een op haar rustende zorgplicht. Door het niet tijdig melden van ongewone voorvallen ontnemt verdachte het bevoegd gezag de mogelijkheid om tijdig en adequaat van haar bevoegdheden, gericht op de beperking van milieuschade of schade voor de volksgezondheid, gebruik te maken. Daarbij heeft het eerste ongewone voorval kunnen plaatsvinden, doordat verdachte onvoldoende had zorggedragen voor procedures om onbedoelde emissies te voorkomen.”

Rb. Amsterdam 6 maart 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:1410

1 INLEIDING EN KERN VAN DE ZAAK

- 1.1 In de IJmond wordt al meer dan een eeuw staal geproduceerd. Sinds 2007 wordt dit gedaan door Tata Steel IJmuiden B.V. en Tata Steel Nederland B.V. (hierna: “**Tata Steel IJmuiden**”, “**Tata Steel Nederland**” en gezamenlijk: “**Tata Steel**”), onderdeel van het Indiase Tata-concern. De bedrijfsvoering van Tata Steel brengt grootschalige emissies van gevaarlijke en schadelijke stoffen met zich mee en veroorzaakt structurele schade en voortdurende hinder voor de omwonenden. Tata Steel behoort tot de grootste industriële vervuilers van Nederland, onder meer op het gebied van CO₂, stikstof en zware metalen zoals lood.
- 1.2 Tata Steel is al decennialang op de hoogte van de ernstige gezondheidsrisico’s die haar emissies veroorzaken voor omwonenden. Uit interne en externe rapportages blijkt dat (de rechtsvoorganger van) Tata Steel sinds ten minste 1977 weet dat zij de bevolking in de directe omgeving dag in dag uit blootstelt aan kankerverwekkende en anderszins schadelijke stoffen, met potentieel levensbedreigende gevolgen voor de omwonenden van Tata Steel.
- 1.3 Voor de omwonenden zelf zijn deze risico’s echter pas in recente jaren steeds duidelijker geworden. Niet door openheid van Tata Steel, maar door diverse incidenten die leidden tot zorgen om de gevolgen hiervan voor de gezondheid en door aanhoudende hinder door stof, geur en geluid. Deze gezondheidszorgen en hinder vormden aanleiding voor een aantal onderzoeken van het RIVM, de GGD, het Nivel en het ILT. Uit deze onderzoeken blijkt onder meer dat in de regio rond Tata Steel sprake is van een verhoogde incidentie van diverse ernstige aandoeningen, waaronder kanker, hart- en vaatziekten, luchtwegproblemen, neurologische schade en ontwikkelingsstoornissen (waaronder het achterblijven van het IQ), angst, stressklachten en levensduurverkorting. Inwoners van Wijk aan Zee leven naar schatting gemiddeld 2,5 maand korter door de uitstoot van Tata Steel.
- 1.4 De Onderzoeksraad voor Veiligheid concludeerde in 2023 dat noch de overheid, noch Tata Steel werk maakt van een gezonde leefomgeving, tenzij burgers daar herhaaldelijk op aandringen (productie FW 001). In 2024 luidde ook de Expertgroep Gezondheid IJmond (“**Expertgroep**”) onder leiding van hoogleraar Marcel Levi de noodklok. Deze Expertgroep stelde vast dat in de afgelopen 50 jaar onvoldoende aandacht is besteed aan de gezondheid van de omwonenden van Tata Steel en dat de zorgen van de omwonenden over de schadelijke gezondheidseffecten van Tata Steel niet serieus worden genomen. De omwonenden vinden herhaaldelijk geen gehoor bij Tata Steel, aldus de Expertgroep.
- 1.5 De maatschappelijke onrust die hierdoor is ontstaan, wordt verder versterkt doordat Tata Steel zich tot op de dag van vandaag schuldig maakt aan meldingsplichtige incidenten, misdrijven en overtredingen van milieuwetgeving. Zo werd Tata Steel in

maart 2025 door de rechtbank Amsterdam veroordeeld tot een boete van EUR 140.000 wegens milieudelicten, waaronder het vrijkomen van 35.000 m³ giftig kooksofengas en het te laat melden van incidenten aan de toezichthouder. Een ander voorbeeld, waaruit blijkt dat Tata Steel de gezondheid van de omwonenden van ondergeschikt belang acht, is de recente aanvraag voor een omgevingsvergunning op basis waarvan Tata Steel het gebruik van “ongare kooks” als inherent onderdeel van haar proces wil laten toestaan. Dit ondanks de bekende ernstige gezondheidsrisico’s daarvan en ondanks dat deze “ongare kooks” met de juiste investeringen volledig kunnen worden voorkomen. Deze aanvraag werd terecht afgewezen; het daartegen ingestelde beroep werd eind april 2025 ongegrond verklaard. Begin juni 2025 waagde Tata Steel een nieuwe poging: dit keer deed zij een aanvraag om tot juni 2027 af te mogen wijken van de emissiegrenswaarden van benzeen. In september 2025 maakte de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (“OD NZKG”) bekend dat zij van plan is deze aanvraag te weigeren. Een reden daarvoor is dat Tata Steel niet voldoet aan haar wettelijke verplichting om de best beschikbare technieken toe te passen om schadelijke uitstoot en andere nadelige gevolgen voor het milieu te beperken of te voorkomen.

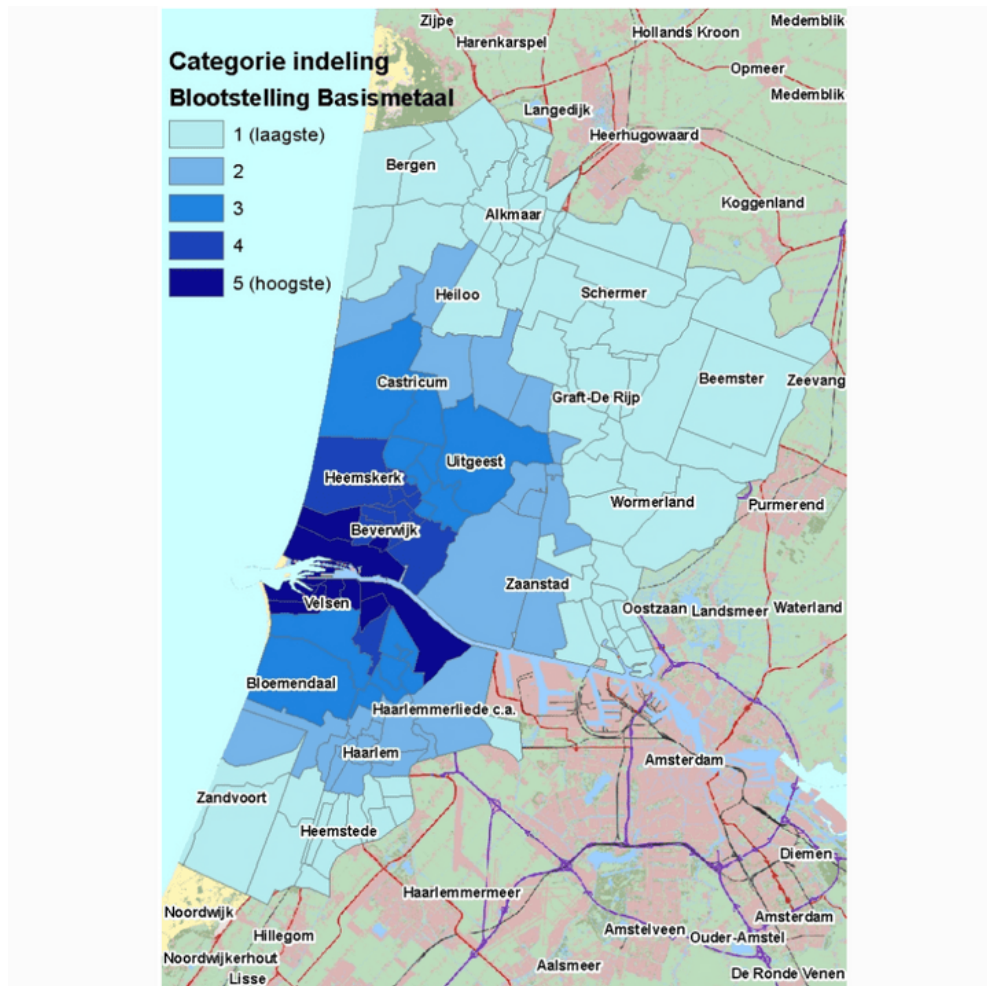
- 1.6 Hoewel Tata Steel zich dus al decennialang bewust is van de schadelijke gevolgen van haar bedrijfsvoering, weigert zij – uit economische motieven – om tijdig noodzakelijke maatregelen te treffen om de omwonenden te beschermen. Noodzakelijke veranderingen in de bedrijfsvoering van Tata Steel moeten door omwonenden via langdurige en kostbare gerechtelijke procedures worden afgedwongen.
- 1.7 Deze (proces)houding staat in schril contrast met de publieke uitlatingen van Tata Steel, waarin zij aangeeft de urgentie te voelen haar uitstoot te reduceren om de gezondheid van de inwoners van de IJmond te beschermen tegen schadelijke emissies. In de praktijk komt Tata Steel haar toezeggingen niet of onvoldoende na: concrete en effectieve maatregelen blijven veelal uit. Tata Steel vertoont “calculerend en opportunistisch” gedrag, aldus ook de toezichthouder. De (vele) overtredingen van Tata Steel en de slechte staat van de fabrieksonderdelen, hebben volgens de toezichthouder “zeer ernstige gevolgen voor de fysieke leefomgeving”.
- 1.8 Nu Tata Steel de omwonenden in de praktijk voortdurend blootstelt aan hinder, gevaar voor de gezondheid en een verhoogd risico op diverse ziekten en nalaat tijdig noodzakelijke maatregelen te treffen om deze gevolgen te voorkomen, rust op Tata Steel de verplichting om de schade die de omwonenden hierdoor lijden te vergoeden. De schadelijke emissies van Tata Steel hebben niet alleen gevolgen voor de gezondheid, maar ook voor de vermogenspositie van omwonenden. De ontwikkeling van de gemiddelde woningwaarde in de regio blijft aantoonbaar achter

ten opzichte van andere regio's. De omwonenden lijden zowel immateriële schade als vermogensschade.

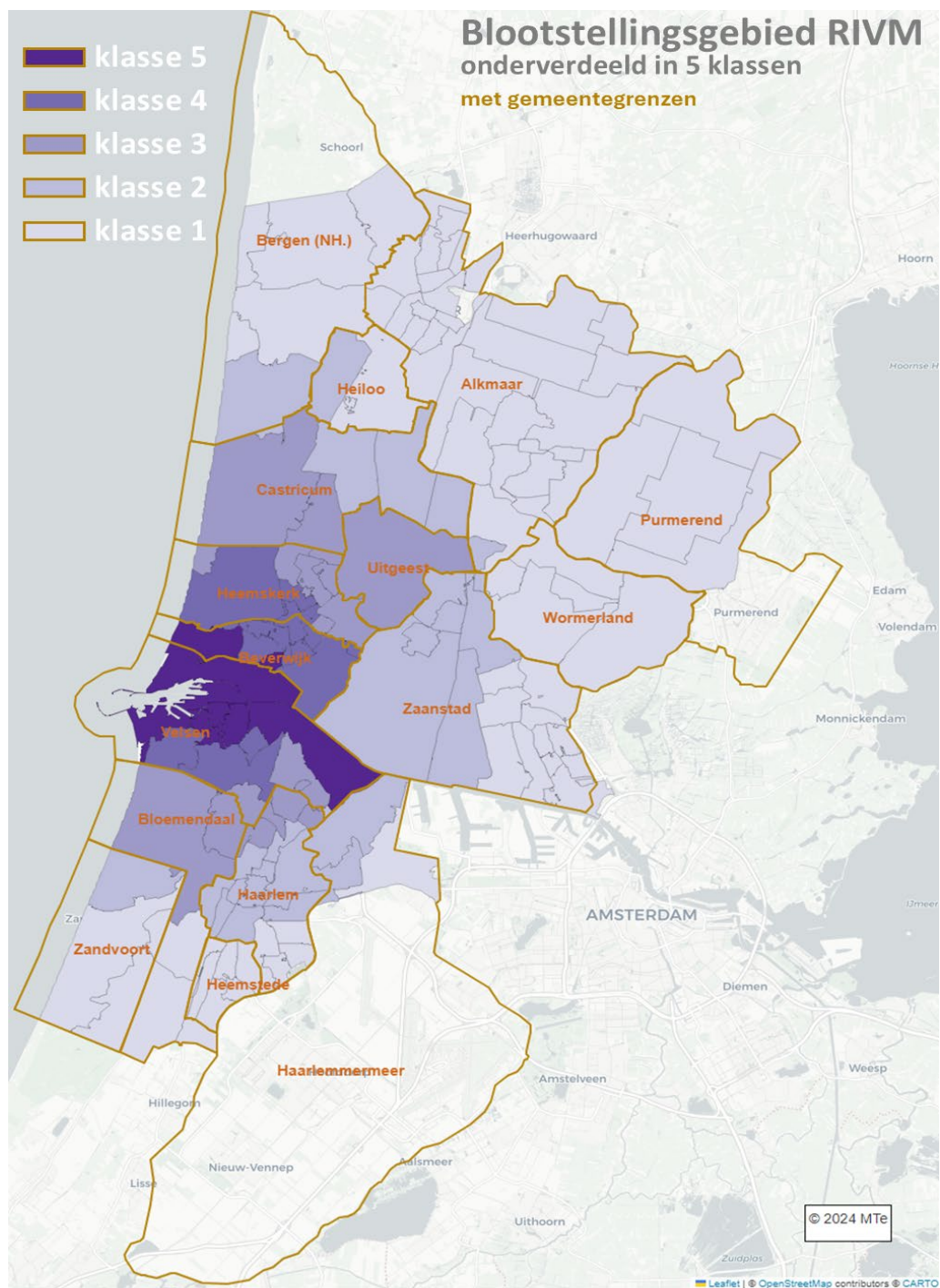
- 1.9 Frisse Wind heeft de afgelopen periode meermaals geprobeerd om tot een oplossing te komen voor de schade die de omwonenden van Tata Steel lijden. Tata Steel weigert echter aansprakelijkheid te erkennen en is niet bereid tot enige vorm van compensatie. Frisse Wind ziet zich daarom genoodzaakt deze procedure te starten.
- 1.10 Frisse Wind treedt in deze procedure op ten behoeve van de omwonenden van Tata Steel. Tata Steel stoot al decennialang structureel en op grote schaal gevaarlijke stoffen uit. Ondanks herhaalde waarschuwingen van deskundigen en meerdere opgelegde lasten onder dwangsom en veroordelingen van de strafrechter laat Tata Steel na om tijdig en adequaat maatregelen te treffen om de schadelijke gevolgen van haar bedrijfsvoering te beperken. De bedrijfsvoering van Tata Steel leidt tot een grotere vatbaarheid voor diverse (ernstige) klachten, ziekten en levensduurverkorting, stress en angst, structurele hinder door geur, stof en geluid, gederfd woongenot en waardedaling van woningen in de omgeving.
- 1.11 Frisse Wind vordert in deze procedure onder meer:
- verklaringen voor recht dat Tata Steel jegens de Omwonenden:
 - i. hoofdelijk aansprakelijk zijn op grond van artikel 6:175 BW voor de schade die de Omwonenden lijden als gevolg van de verwezenlijking van het gevaar door blootstelling aan gevaarlijke stoffen die Tata Steel heeft gebruikt en/of gebruikt, dan wel onder zich heeft gehouden en/of houdt; en/of
 - ii. toerekenbaar onrechtmatig heeft gehandeld en/of handelt; en/of
 - iii. onrechtmatige hinder in de zin van artikel 5:37 BW heeft toegebracht en/of toebrengt;
 - iv. hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de als gevolg van het onrechtmatig handelen door de Omwonenden geleden en nog te lijden schade;
 - vergoeding van immateriële schade in de vorm van aantasting in de persoon, doordat sprake is van:
 - (i) grotere vatbaarheid voor diverse klachten, ziekten en levensduurverkorting; en
 - (ii) gederfde levensvreugde en psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan; en
 - vergoeding van vermogensschade in de vorm van achterblijvende woningwaardeontwikkeling en gederfd woongenot.

2 DE NAUW OMSCHREVEN GROEP

- 2.1 Frisse Wind stelt in deze procedure collectieve vorderingen in ten behoeve van de (voormalige) inwoners van blootstellingsgebieden twee tot en met 5, zoals die zijn afgebakend in de door de GGD en het RIVM gehanteerde indeling (de “Omwonenden”). De indeling ziet er als volgt uit:

2.2 Binnen blootstellingsgebied 2 tot en met 5 lopen de gemeentegrenzen als volgt:

Figuur 2 – Blootstellingsgebieden met gemeentegrenzen

3 PROCESPARTIJEN

3.1 Stichting Frisse Wind.nu

- 3.1.1 Frisse Wind is op 19 januari 2021 opgericht door een groep bezorgde ouders uit de IJmond. Frisse Wind heeft als doel het beschermen van de milieu- en gezondheidsbelangen in de regio Noord-Holland en het behartigen en vertegenwoordigen van de belangen van personen die schade hebben geleden, lijden of dreigen te lijden als gevolg van het handelen of nalaten van Tata Steel.

3.2 Tata Steel

Historie en structuur

- 3.2.1 Tata Steel Nederland heeft zijn wortels in Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken, opgericht in 1918. Na een fusie met British Steel in 1999 werd het bedrijf Corus, dat in 2005 uitgroeide tot een wereldwijd opererende onderneming met productievevestigingen in zeventien landen, 48.000 werknemers en een omzet van meer dan EUR 13 miljard. In 2007 nam de Tata Steel-groep Corus over voor EUR 8,1 miljard. De Tata Steel-groep is een conglomeraat uit India met meer dan 150 jaar geschiedenis, actief in meer dan 100 landen en werkgever van meer dan een miljoen personeelsleden.

- 3.2.2 Door de overname versterkte Tata Steel haar mondiale marktpositie aanzienlijk: het staalproductievolume steeg naar 40 miljoen ton per jaar, en de groep klom van de 45e naar de 6e plaats op de wereldranglijst van staalproducenten.

- 3.2.3 Tata Steel Nederland fungeert als holdingmaatschappij van Tata Steel IJmuiden en staat onder controle van Tata Steel Limited, het beursgenoteerde moederbedrijf in India. De organisatiestructuur wordt gekenmerkt door een personele unie tussen de raad van bestuur van Tata Steel Nederland en het bestuur van Tata Steel IJmuiden, onder leiding van CEO J. van den Berg.

Staalproducent en vergunningen

- 3.2.4 Tata Steel Nederland en Tata Steel IJmuiden exploiteren gezamenlijk de staalfabriek in IJmuiden. Tata Steel IJmuiden heeft de vergunningen voor de bedrijfsactiviteiten op haar naam staan en de gronden waarop de fabrieken staan in eigendom. Tata Steel heeft voor haar bedrijfsactiviteiten een omgevingsvergunning nodig, omdat zij stoffen uitstoot die ernstige risico's voor mens en milieu opleveren. Deze vergunning is geen vrijbrief voor, maar stelt strikte voorwaarden aan de bedrijfsvoering: Tata Steel mag emissiegrenswaarden niet overschrijden, moet incidenten tijdig melden en moet transparant rapporteren over de naleving van de vergunning. De OD NZKG houdt publiekrechtelijk toezicht op Tata Steel IJmuiden. Tata Steel Nederland rapporteert echter over de vergunningen die Tata Steel IJmuiden aanvraagt.

Productie

- 3.2.5 Tata Steel produceert in IJmuiden jaarlijks circa 7 miljoen ton staal. Dit is ongeveer twintig procent van de totale productie van de Tata Steel-groep wereldwijd. Van het in IJmuiden geproduceerde staal gaat 80 procent naar Europese landen, en zo'n tien tot vijftien procent naar Amerika en andere delen van de wereld. Tata Steel is daarmee één van de grootste producenten van staal in Europa. In totaal werken 11.500 mensen voor Tata Steel Nederland en IJmuiden.

4 SAMENVATTING VAN RELEVANTE FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

4.1 Wettelijke verplichtingen en eigen kernwaarden

- 4.1.1 Tata Steel is op grond van haar omgevingsvergunning en de toepasselijke milieuwetgeving verplicht om de uitstoot van gevaarlijke stoffen, en in het bijzonder ZZS, zoveel mogelijk te voorkomen en – waar dat niet mogelijk is – tot een absoluut minimum te beperken. Zij dient daarbij alle passende preventieve maatregelen te treffen en de Best Beschikbare Technieken toe te passen. Ook rust op Tata Steel de verplichting om emissiegrenswaarden niet te overschrijden, incidenten tijdig te melden en transparant te rapporteren over de naleving van vergunningsvoorschriften.

- 4.1.2 Naast deze wettelijke verplichtingen heeft Tata Steel zich in haar eigen gedragscodes en policies bovendien publiekelijk gecommitteerd aan het respecteren en beschermen van mensenrechten, het streven naar duurzaamheid, het minimaliseren van negatieve effecten op mens en milieu, en het actief bijdragen aan de levenskwaliteit van de gemeenschappen waarin zij opereert. Tata Steel belooft in haar uitingen veiligheid nooit in gevaar te brengen ten behoeve van commercieel voordeel, te handelen volgens de hoogste ethische normen, en transparant en integer te zijn richting alle stakeholders.

4.2 De uitstoot door Tata Steel

- 4.2.1 Tata Steel stoot bij de productie van ruwijzer en staal diverse schadelijke stoffen uit naar lucht, bodem en water, waaronder PAK, zware metalen zoals lood, (ultra)fijnstof en stikstofoxiden. Een deel van deze stoffen wordt aangemerkt als 'Zeer Zorgwekkende Stoffen' ("ZZS"). Deze stoffen zijn onder andere kankerverwekkend, mutageen, hormoonverstorend of persistent en bioaccumulerend. Voor ZZS geldt strenge regelgeving: Tata Steel is verplicht de uitstoot van ZZS zoveel mogelijk te voorkomen of tot een minimum te beperken door alle passende preventieve maatregelen en Best Beschikbare Technieken toe te passen. PAK en zware metalen waaronder lood kwalificeren als ZZS.
- 4.2.2 Alle stoffen (fijnstof, PAK, zware metalen en stikstofoxiden) zijn aan te merken als 'gevaarlijke stoffen'. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat deze een grote impact hebben op de gezondheid van de Omwonenden. PAK worden vooral uitgestoten

door de kookgasfabrieken van Tata Steel; al sinds de jaren zeventig is bekend dat deze stoffen in verhoogde concentraties voorkomen rond de fabriek en een verhoogd risico op kanker veroorzaken. Lood is eveneens zeer schadelijk, vooral voor kinderen. Er bestaat voor lood geen veilig blootstellingsniveau. Fijnstof veroorzaakt onder meer hart- en vaatziekten, longkanker en astma, zelfs bij lage concentraties. Stikstofoxiden dragen bij aan luchtweg- en hartziekten en zijn al decennia onderwerp van internationale gezondheidswaarschuwingen.

4.3 **De gevolgen van de bedrijfsvoering van Tata Steel**

Deel 1: onderzoeken naar de gevolgen van de uitstoot van Tata Steel voor de omgeving

4.3.1 Vanaf 2007 zijn er talrijke onderzoeken verschenen die de relatie tussen de uitstoot van Tata Steel en gezondheidsproblemen van de Omwonenden bevestigen. Uit GGD- en RIVM-rapporten blijkt dat de uitstoot van Tata Steel bijdraagt aan onder meer extra gevallen van (long)kanker, luchtwegklachten, hart- en vaatziekten, diabetes en een lagere levensverwachting. Daarnaast blijkt uit berekeningen en depositiestudies dat de uitstoot en de schadelijke stoffen van Tata Steel afkomstig zijn. Diverse studies tonen aan dat bewoners in de meest blootgestelde gebieden vaker hinder, bezorgdheid, slaapverstoring en chronische aandoeningen ervaren. Het staat vast dat Tata Steel geur-, stof- en geluidshinder veroorzaakt in de omgeving. Ook internationale vergelijkingen en onderzoeken naar de sluiting van vergelijkbare fabrieken (Taranto en Pittsburgh) onderstrepen de negatieve impact van industriële uitstoot van Tata Steel op de Omwonenden.

4.3.2 Recente rapporten, waaronder het omvangrijke RIVM-rapport 2023, bevestigen dat de uitstoot van Tata Steel direct samenhangt met verhoogde niveaus van fijnstof, stikstofoxiden, PAK en metalen in de leefomgeving, wat leidt tot een verhoogd risico op astma, longkanker, neurologische schade en vroegtijdig overlijden. De adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond benadrukken dat het RIVM-rapport 2023 een *onderschatting* is van de werkelijke schade veroorzaakt door Tata Steel. De maatschappelijke schade is enorm: Tata Steel veroorzaakt jaarlijks meer dan een miljard euro aan externe kosten door luchtvervuiling. De gezondheid van de Omwonenden is structureel slechter dan elders in Nederland, met een verhoogd risico op angst, depressie en andere gezondheidsklachten. De stapeling van hinder (stof, geluid, geur) en blootstelling aan schadelijke stoffen maakt de situatie in de IJmond uiterst zorgwekkend.

Deel 2: grafietregens, overlast en gezondheidsimpact van de kookgasfabrieken en geur- stof en geluidshinder door geen doeltreffende maatregelen te treffen

4.3.3 De Omwonenden zijn herhaaldelijk geconfronteerd met grafietregens: stofwolken afkomstig van het Tata Steel-terrein die als een laag zwart, glinsterend stof neerslaan op de omgeving. Deze grafietregens bestaan uit zowel zichtbaar grof stof als

onzichtbare fijne deeltjes, waaraan mensen worden blootgesteld via inademing, aanraking en inslikking. De stofwolken bevatten zware metalen (waaronder lood) en PAK. Het RIVM bevestigde dat voor spelende kinderen een gezondheidsrisico aanwezig was. Ondanks vroege signalen en de relatief lage kosten van een technische oplossing (een overkapping), werd pas in 2020 daadwerkelijk een structurele maatregel genomen om de grafietregens te voorkomen. De grafietregens leiden tot grote maatschappelijke onrust, zorgen over de gezondheid en groeiend wantrouwen richting Tata Steel.

- 4.3.4 Incidenten (met ongare kooks) zijn zo frequent dat ze als reguliere bedrijfsvoering worden gezien in plaats van incidenten. De OD NZKG heeft Tata Steel onder verscherpt toezicht geplaatst, meerdere lasten onder dwangsom opgelegd en uiteindelijk geconcludeerd dat Tata Steel calculerend en opportunistisch handelt. Tata Steel overtreedt structureel vergunningen en laat noodzakelijke investeringen in onderhoud en emissiebeperking achterwege. In plaats van zich aan de vergunning te houden, vecht Tata Steel in juridische procedures de handhavingsbesluiten aan.
- 4.3.5 De bedrijfsactiviteiten van Tata Steel veroorzaken bij de Omwonenden ernstige hinder door een combinatie van geur-, stof- en geluidsoverlast. De opeenstapeling van hinder leidt tot stress, angst, slapeloosheid en bezorgdheid over de eigen gezondheid en die van naasten, waarbij de klachten toenemen naarmate men dichter bij het Tata Steel-terrein woont. Hoewel er duizenden meldingen worden gedaan, vooral over geur, is het aantal klachten waarschijnlijk een onderschatting van de werkelijke hinder, onder meer door gebrek aan vertrouwen in de afhandeling.
- 4.3.6 Geurhinder wordt vaak omschreven als zwavel- of rotte-eierenlucht en is vooral afkomstig van de kookgasfabrieken en hoogovens. Stofhinder is zichtbaar als zwarte aanslag op woningen en speeltuinen, dringt huizen binnen en zorgt voor een gevoel van onveiligheid en zorgen over de gezondheid. Geluidshinder, onder andere door schrootverwerking, leidt tot slaapverstoring en verhoogde gezondheidsrisico's zoals hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de Omwonenden dagelijks of wekelijks last hebben van hinder en dat de bezorgdheid over de gezondheid veel groter is dan elders in Nederland.

Deel 3: Structurele overtredingen van wet- en regelgeving

- 4.3.7 Uit toezicht en rapportages van de OD NZKG en deskundigen blijkt dat verschillende fabrieksonderdelen herhaaldelijk niet voldoen aan vergunningseisen en de Beste Beschikbare Technieken. Tata Steel kreeg meerdere lasten onder dwangsom opgelegd voor overtredingen, zoals te hoge uitstoot van gevaarlijke stoffen, gebrekkige brandveiligheid, onjuiste opslag van gevaarlijke stoffen en het niet tijdig plaatsen van filters. Uit analyses blijkt dat Tata Steel veel meer maatregelen had

kunnen nemen om milieuvervuiling te voorkomen, maar dit heeft nagelaten vanwege economische redenen.

- 4.3.8 De bedrijfsvoering van Tata Steel wordt gekenmerkt door duizenden ‘incidenten’ en ‘ongewone voorvallen’ per jaar, waarvan een aanzienlijk deel niet is vergund en direct schadelijk is voor de leefomgeving. Incidenten zoals lekkages, emissies van gevaarlijke stoffen, stof- en rookemissies en gasontsnappingsen komen dagelijks voor en veroorzaken hinder en gezondheidsrisico’s voor de Omwonenden. Naast deze structurele overtredingen is Tata Steel meerdere keren strafrechtelijk veroordeeld voor het (opzettelijk) plegen van milieumisdrijven. De rechtbanken benadrukken dat Tata Steel als grote staalproducent een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, maar deze stelselmatig niet nakomt.

Deel 4: Aangiftes en strafrechtelijk onderzoek naar Tata Steel

- 4.3.9 In mei 2021 doen ruim 1.100 natuurlijke personen en acht belangenorganisaties, gecoördineerd door Frisse Wind, aangifte tegen Tata Steel. Naar aanleiding daarvan kondigt het Openbaar Ministerie op 2 februari 2022 aan een strafrechtelijk onderzoek te starten naar Tata Steel IJmuiden en Harsco. Het onderzoek richt zich op het opzettelijk en wederrechtelijk in de bodem, lucht of oppervlaktewater brengen van gevaarlijke stoffen. Het Openbaar Ministerie geeft in maart 2025 aan dat het onderzoek naar aanleiding van de aangifte zich in een gevorderd stadium bevindt. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de milieuschade, de verantwoordelijkheid van betrokken partijen en mogelijke overtredingen van milieuwetgeving.

4.4 Aansprakelijkstelling en poging tot overleg

- 4.4.1 Op 23 augustus 2023 en 16 december 2024 stuurt Frisse Wind aansprakelijkstellingen aan Tata Steel. Op 17 november 2023 en 12 februari 2025 vinden besprekingen plaats tussen Frisse Wind en Tata Steel. Tata Steel betwist in beide besprekingen aansprakelijkheid en geeft aan dat zij niet bereid is om tot een regeling te komen. Frisse Wind ziet zich daarom genoodzaakt om tot dagvaarding over te gaan.

5 AANSPRAKELIJKHEID VAN TATA STEEL

5.1 Tata Steel is risicoaansprakelijk op grond van artikel 6:175 BW

- 5.1.1 Tata Steel is risicoaansprakelijk voor schade door gevaarlijke stoffen die zij gebruikt of onder zich houdt. Dit betreft fijnstof, PAK, lood en stikstofdioxide. Voor elk van deze stoffen is aangetoond dat:
- het gaat om stoffen met eigenschappen die een bijzonder gevaar van ernstige aard voor personen opleveren;
 - deze stoffen door Tata Steel worden gebruikt of onder zich worden gehouden in het kader van haar bedrijfsvoering; en

- het gevaar zich heeft verwezenlijkt. Dit blijkt uit het feit dat de Omwonenden zijn blootgesteld aan meerdere of zelfs alle genoemde gevaarlijke stoffen, zodat voor elk van hen het gevaar van de betreffende stoffen is verwezenlijkt: hierdoor hebben zij immers een hogere vatbaarheid voor (c.q. een grotere kans op) diverse klachten, ziekten en voortijdig overlijden.

5.1.2 Van verwezenlijking van het gevaar is sprake op het moment dat de schadeveroorzakende gebeurtenis zich voordoet. In het geval van fijnstof, PAK, lood en stikstofdioxide is dat het moment waarop Omwonenden worden blootgesteld aan deze gevaarlijke stoffen. Op dat moment treedt immers ook het gevaar in, in de vorm van (verhoogde vatbaarheid voor (c.q. een grotere kans op)) diverse klachten, ziekten en een verkorte levensduur.

5.1.3 Dat bepaalde vormen van schade als gevolg van de schadeveroorzakende gebeurtenis zich mogelijk pas jaren later openbaren (bijvoorbeeld bij bepaalde kankersoorten), doet in het kader van dit verwezenlijgingscriterium niet ter zake: het gevaar zelf – in de vorm van ((verhoogde vatbaarheid voor (c.q. een grotere kans op)) diverse klachten, ziekten en een verkorte levensduur – verwezenlijkt zich immers al bij de blootstelling aan de stof. Dit wordt bevestigd in de jurisprudentie.

5.1.4 Kortom: het risico verwezenlijkt zich op het moment van blootstelling aan de gevaarlijke stof omdat op dat moment het gevaar intreedt, in de vorm van ((verhoogde vatbaarheid voor (c.q. kans op)) diverse klachten, ziekten en een verkorte levensduur.

5.1.5 Hierbij kan een parallel worden getrokken met de rechtspraak van het EHRM over schending van artikel 2 en 8 EVRM in gevallen van vervuilende industrie. Artikel 2 EVRM beschermt het recht op leven en bevat, naast een verbod te doden, een reeks positieve verplichtingen voor de Staat om maatregelen te treffen ter bescherming van leven. Artikel 8 EVRM beschermt het recht op fysieke en geestelijke integriteit, ongestoord woongenot en een schone leefomgeving. Uit deze rechtspraak blijkt dat blootstelling aan gevaarlijke industriële emissies onder het beschermingsbereik van artikel 2 en 8 EVRM valt en kan leiden tot een schadevergoedingsplicht aan omwonenden, ook als directe gezondheidsschade (zoals ziekten) bij deze omwonenden zich (nog) niet heeft gemanifesteerd of nog niet kan worden aangetoond. Het EHRM heeft meermaals geoordeeld dat voldoende is dat blootstelling aan gevaarlijke stoffen de betrokkenen (mogelijk) kwetsbaarder maakt voor diverse ziekten. Dit sluit nauw aan bij het verwezenlijgingscriterium van artikel 6:175 BW: het gevaar verwezenlijkt zich doordat blootstelling leidt tot een verhoogde vatbaarheid voor klachten, ziekten of levensduurverkorting. Het daadwerkelijke optreden van deze gevolgen is daarvoor niet vereist.

- 5.1.6 Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), specifiek de zaken *Pavlov/Rusland* en *Fadeyeva/Rusland*, blijkt onomstotelijk dat industriële vervuiling die de gezondheid en het woongenot aantast, een schending oplevert van artikel 8 EVRM (recht op privéleven). De situatie in de IJmond vertoont sterke gelijkenissen met deze veroordelingen: de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals stikstofdioxide (NO₂) en zwaveldioxide (SO₂) door Tata Steel is van een vergelijkbare orde van grootte als bij de veroordeelde fabrieken in Rusland. Het EHRM oordeelde in deze zaken dat zelfs als individuele gezondheidsschade niet met 100% zekerheid toe te wijzen is, de verhoogde kwetsbaarheid voor ziekten en de aantasting van de levenskwaliteit voldoende zijn voor aansprakelijkheid en schadevergoeding.
- 5.1.7 Wetenschappelijk onderzoek van het RIVM, de GGD Amsterdam en deskundige prof. De Boer³ levert het feitelijke bewijs dat de Omwonenden structureel worden blootgesteld aan schadelijke concentraties fijnstof, PAK (met name het kankerverwekkende benzo[a]pyreen) en lood. De gezondheidsschade is concreet en meetbaar: rapporten tonen aan dat de uitstoot van Tata Steel direct leidt tot een verkorte levensduur (gemiddeld enkele maanden), een verhoogd risico op longkanker en astma, en ernstige neurologische schade bij kinderen, waaronder onomkeerbaar IQ-verlies door loodvergiftiging. De concentraties van deze stoffen overschrijden regelmatig de gezondheidkundige grenswaarden, waarbij Tata Steel is geïdentificeerd als de dominante bron in de regio.
- 5.1.8 Juridisch gezien is voldaan aan de vereisten van artikel 6:175 BW voor aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen. De gevaren van deze stoffen zijn al decennia bekend in de wetenschap en industrie; zo is de carcinogene werking van PAK al sinds de jaren '70 gedocumenteerd. Tata Steel heeft deze stoffen desalniettemin in enorme hoeveelheden uitgestoten, waarbij historische data uit de eigen milieuverslagen (e-MJV's) laten zien dat de emissies in het verleden nog vele malen hoger lagen dan nu (looduitstoot was in de jaren '90 bijvoorbeeld 50 tot 60 keer hoger). Hiermee staat vast dat het gevaar zich heeft verwezenlijkt: de fysieke en geestelijke integriteit van de Omwonenden is en wordt aangetast door de bedrijfsactiviteiten van Tata Steel.
- 5.2 **Tata Steel is aansprakelijk op grond van artikel 6:162 BW (schending wettelijke plichten)**
- 5.2.1 Uit het feitencomplex blijkt dat Tata Steel structureel en op grote schaal handelt in strijd met wettelijke verplichtingen en vergunningsvoorschriften. De gevolgen van deze structurele schendingen van wettelijke plichten en vergunningsvoorschriften zijn ernstig en raken direct aan de gezondheid, het welzijn en het woongenot van

³ Emeritus hoogleraar milieuchemie en toxicologie.

honderdduizenden Omwonenden. Tata Steel handelt onder meer op de volgende wijzen in strijd met wettelijke plichten:

- 1 Emissie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in strijd met verplichtingen tot minimalisatie en het nemen van passende preventieve maatregelen
- 2 Overschrijding van emissiegrenswaarden
- 3 Niet toepassen van Best Beschikbare Technieken (BBT)
- 4 Niet of te laat melden van incidenten en ongewone voorvallen
- 5 Onvolledige en onjuiste rapportage van emissies
- 6 Schending van wettelijke zorgplicht om zware ongevallen en milieuschade te voorkomen
- 7 Handelen in strijd met Seveso-richtlijn
- 8 Lasten onder dwangsom en boetes
- 9 Strafrechtelijke veroordelingen
- 10 Niet vergunde incidenten en ongewone voorvallen als bedrijfspraktijk
- 11 Specifieke situatie rond de kookovens en kookgasfabrieken

5.2.2 De onrechtmatige gedragingen zijn volledig aan Tata Steel toe te rekenen op grond van schuld en de in het maatschappelijk verkeer geldende opvattingen. Als een van de grootste staalproducenten ter wereld beschikt Tata Steel over bovengemiddelde kennis en kunde, waardoor zij zich niet alleen bewust behoorde te zijn (*objectief*), maar zich ook daadwerkelijk bewust was (*subjectief*) van de ernstige gezondheidsrisico's die haar uitstoot voor de Omwonenden veroorzaakt. Het betreft hier geen incidentele vergissingen, maar de structurele, voorzienbare en vermijdbare schending van zwaarwegende veiligheidsnormen die primair dienen ter voorkoming van personenschade. Gelet op de eenzijdige, risicoverhogende aard van haar handelen en de aard van de geschonden normen, treft Tata Steel een ernstig juridisch verwijt ten aanzien van de aantasting van de lichamelijke integriteit en levensduur van de Omwonenden.

5.2.3 Tevens is onmiskenbaar voldaan aan het relativiteitsvereiste, nu de geschonden wettelijke plichten en vergunningsvoorwaarden specifiek strekken tot bescherming van de belangen van de Omwonenden. Uit de tekst en wetsgeschiedenis van onder meer de Wet milieubeheer, de Omgevingswet en de REACH-verordening blijkt dat deze regulering niet slechts een abstract algemeen belang dient, maar expliciet is bedoeld om individuele burgers te beschermen tegen gezondheidsschade en ongewone voorvallen door industriële activiteiten. De Omwonenden vormen een bepaalde groep die rechtstreeks wordt geraakt in de belangen die de wetgever met deze zorgplichten en veiligheidsnormen heeft willen waarborgen, waardoor de onrechtmatigheid van het handelen van Tata Steel jegens hen vaststaat.

5.2.4 Kortom: Tata Steel handelt structureel en opzettelijk in strijd met diverse wettelijke plichten en vergunningsvoorschriften die juist zijn bedoeld om de Omwonenden te

beschermen. Deze normen zijn veiligheidsnormen, die zijn opgesteld met het oog op de voorkoming van ongevallen en strekken ter bescherming van het leven en de gezondheid van personen. Tata Steel kiest er bewust en stelselmatig voor om noodzakelijke maatregelen uit te stellen of achterwege te laten, terwijl zij bekend is met de ernstige risico's voor de volksgezondheid en het milieu. Dit blijkt onder meer uit de overschrijding van emissiegrenswaarden, het niet toepassen van Best Beschikbare Technieken, het niet of te laat melden van incidenten, het onvolledig rapporteren van emissies en het negeren van waarschuwingen van toezichthouders. De situatie rond de kookovens en kookgasfabrieken en de bevindingen van de OD NZKG in dat verband zijn exemplarisch voor het hardnekkige karakter van het handelen in strijd met wettelijke plichten en de vergunning. De hiervoor besproken schendingen vormen ieder voor zich een zelfstandige grond voor aansprakelijkheid op grond van artikel 6:162 lid 2 BW.

5.3 Tata Steel handelt in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt

5.3.1 Door de bedrijfsvoering van Tata Steel worden honderdduizenden Omwonenden structureel blootgesteld aan gevaarlijke stoffen zoals fijnstof, PAK, lood en stikstofdioxide, waarvan de schadelijke effecten op de volksgezondheid onomstotelijk zijn vastgesteld in wetenschappelijke rapportages van onder meer het RIVM, de GGD en de Expertgroep. Het is daarmee evident dat Tata Steel een situatie van ernstige gevaarstelling heeft gecreëerd in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5. Tata Steel behoort zich bewust te zijn (en is zich ook daadwerkelijk al lange tijd bewust) van deze risico's en van de noodzaak tot het treffen van adequate voorzorgsmaatregelen, maar laat het treffen van afdoende voorzorgsmaatregelen structureel na. Frisse Wind licht dit verder toe aan de hand van de Kelderluikfactoren. Mensenrechten geven de op Tata Steel rustende zorgvuldigheidsverplichting in belangrijke mate vorm. De rechtspraak van het EHRM in een aantal zaken die zijn aangespannen door omwonenden van vervuilende industrie is daarbij in het bijzonder van belang en richtinggevend. Deze verdragsbepalingen en EHRM-rechtspraak zijn objectieve referenties. In dit geval dient bij invulling van de zorgvuldigheidsnorm zoveel mogelijk aansluiting bij deze objectieve referenties te worden gezocht.

5.3.2 Mensenrechten vormen een bindend normatief kader dat de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm van Tata Steel onder artikel 6:162 BW rechtstreeks invult en verscherpt. Het recht op leven, geestelijke en fysieke integriteit, ongestoord woongenot en een schone leefomgeving – zoals neergelegd in artikelen 2 en 8 EVRM, het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het IVESCR en het Europees Sociaal Handvest – zijn niet slechts staatsverplichtingen, maar gelden als richtinggevend voor de beoordeling van het gedrag van private actoren. Het EHRM heeft in talrijke milieugeschillen, waaronder in de zaken *Pavlov/Rusland*,

Fadeyeva/Rusland en *Cordella/Italië*, vastgesteld dat industriële vervuiling die de gezondheid en het woongenot bedreigt, een schending oplevert van deze fundamentele mensenrechten – ook zonder dat individuele gezondheidsschade volledig kan worden aangetoond. Deze rechtspraak bindt de Nederlandse rechter bij de toetsing van Tata Steels gedrag aan de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm en verplicht hem aan een beschermingsniveau dat gelijk is aan het EHRM-standaard. Gelet op het feit dat Tata Steel structureel gevaarlijke stoffen uitstoot die meetbaar de gezondheid en levensduur van de Omwonenden verkorten – een bevinding die door het RIVM, de GGD Amsterdam en onafhankelijke deskundigen is vastgesteld – kan niet anders worden geconcludeerd dan dat Tata Steel ernstig heeft tekortgeschoten in de zorgvuldigheid die maatschappelijk van een onderneming van haar omvang en kennis mag worden verwacht, en daarmee de fundamentele mensenrechten van de Omwonenden heeft geschonden.

- 5.3.3 Mensenrechten werken primair in de verhouding tussen burgers en de Staat; zij hebben verticale werking. In de Nederlandse rechtspraak wordt echter ook op ruime schaal (indirecte) horizontale werking aan mensenrechten toegekend via de open normen van het privaatrecht, waaronder de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm van artikel 6:162 BW. Tata Steel heeft daarbij (als *primaire* veroorzaker: de vervuiler zelf) een andere rol en een grotere en andere verantwoordelijkheid dan een lidstaat (de *secundaire* veroorzaker) die (in beginsel) enkel toeziet op het handelen van de primaire veroorzaker. Actieve schadeveroorzaking wordt met minder terughoudendheid beoordeeld dan gevallen van nalatigheid (secundaire veroorzaking). Tata Steel heeft de vervuiling en de bestrijding daarvan (direct) in haar macht.
- 5.3.4 Uit de jurisprudentie van het EHRM blijkt dat blootstelling aan gevaarlijke industriële emissies onder het beschermingsbereik van artikel 2 en 8 EVRM valt en kan leiden tot een schadevergoedingsplicht aan omwonenden, ook als directe gezondheidsschade bij deze omwonenden niet kan worden aangetoond. Het EHRM heeft meermaals geoordeeld dat voldoende is dat blootstelling aan gevaarlijke stoffen de betrokkenen (mogelijk) kwetsbaarder maakt voor diverse ziekten. De situatie in de IJmond voldoet ruimschoots aan deze drempels die het EHRM hanteert bij de toepassing en invulling van artikel 2 en artikel 8 EVRM in de verhouding tussen burgers en staten. Frisse Wind licht in de dagvaarding toe dat Tata Steel in haar bedrijfsvoering onvoldoende maatregelen heeft getroffen ter voorkoming van dit risico (de blootstelling van de Omwonenden aan gevaarlijke stoffen) en daarom in strijd handelt met de maatschappelijke zorgvuldigheid die zij jegens de Omwonenden in acht diende te nemen en moet nemen.
- 5.3.5 Toepassing van de Kelderluikcriteria – die bij uitstek geschikt zijn voor de invulling van de zorgvuldigheidsnorm in de gevaarstellingssituatie die Tata Steel heeft

gecreëerd – leidt tot de conclusie dat Tata Steel handelt in strijd met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Tata Steel betracht en heeft volstrekt onvoldoende zorg richting de Omwonenden betracht ten opzichte van het risico dat zij lopen. De Omwonenden zijn volledig overgeleverd aan de zorgvuldigheid van Tata Steel en Tata Steel schiet hierin zeer ernstig tekort. De aantoonbare gevolgen hiervan – in de vorm van (verhoogde vatbaarheid voor) diverse klachten en ziekten, levensduurverkorting, stress, angst en economische schade – zijn buitengewoon ernstig en raken de kern van de fundamentele rechten van honderdduizenden mensen, zoals beschermd door artikel 2 en 8 EVRM. Tata Steel beschikt over de middelen en kennis om effectieve voorzorgsmaatregelen te treffen, maar kiest er om financiële redenen stelselmatig voor dit na te laten. De commerciële belangen van Tata Steel wegen echter onder geen beding op tegen het recht op leven, gezondheid en een veilige leefomgeving. Dit laat geen andere conclusie toe dan dat Tata Steel in strijd handelt met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt en dat zij aansprakelijk is voor de daaruit voortvloeiende schade.

5.3.6 Ook een toetsing aan andere factoren en objectieve referenties leidt tot de conclusie dat Tata Steel handelt in strijd met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Tata Steel handelt in strijd met de mensenrechtelijke verplichtingen die op haar van toepassing zijn via indirecte horizontale werking. Tata Steel heeft een breed scala aan (internationale) richtlijnen, soft law-instrumenten en gedragscodes onderschreven. Die instrumenten geven concrete handvatten voor de invulling van de op haar rustende zorgvuldigheidsnorm, althans bevestigen de inhoud van die norm. Tata Steel schendt deze normen. Daarbij speelt expliciet mee dat zij haar toezeggingen en (publieke) beloften niet nakomt.

5.3.7 Subsidiair geldt dat het voorzorgsbeginsel Tata Steel verplicht om gezondheidsrisico's van haar emissies te voorkomen, ook voor zover daarover nog onzekerheid zou bestaan. Zelfs indien de rechtbank zou aannemen dat Tata Steel in een bepaalde periode onvolledige kennis had van specifieke risico's, had Tata Steel op grond van dit beginsel moeten afzien van activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor de Omwonenden.

5.4 **Tata Steel veroorzaakt onrechtmatige hinder (artikel 5:37 (jo. 6:162 BW))**

5.4.1 De door Tata Steel veroorzaakte overlast kwalificeert als een onrechtmatige, structurele inbreuk op de fysieke leefomgeving van de Omwonenden, waarbij het RIVM onomstotelijk heeft vastgesteld dat deze hinder direct herleidbaar is tot Tata Steel. Het betreft hier geen incidentele overlast, maar een door het RIVM geduide 'opeenstapeling' van schadelijke factoren: stank, grove stofneerslag en geluidsoverlast. Deze cumulatieve hinder is volgens het RIVM niet alleen hinderlijk, maar vormt een direct gevaar voor de volksgezondheid; het instituut koppelt de

blootstelling expliciet aan medische klachten zoals slaapverstoring, stress, hoofdpijn, misselijkheid en een verhoogd risico op hart- en vaatziekten. De hinder is daarmee niet slechts een subjectieve beleving, maar een objectief vastgesteld feit met desastreuze gevolgen voor het welzijn van de regio.

5.4.2 De ernst en omvang van deze hinder zijn buitensporig en overschrijden ruimschoots de grenzen van het maatschappelijk toelaatbare. Uit de data van de GGD en het RIVM blijkt dat de overlastcijfers in de IJmond significant hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, met percentages in Wijk aan Zee die oplopen tot 81% voor stofhinder en 77% voor geurhinder. Het RIVM concludeert daarbij dwingend: hoe dichter de woning bij het terrein van Tata Steel gelegen is, hoe frequenter en intenser de hinder wordt ervaren. Voor de Omwonenden is deze situatie onontkoombaar; zij worden dag en nacht, zowel binnen als buiten, geconfronteerd met een leefomgeving die door het RIVM wordt gekarakteriseerd als 'vies' en 'ongezond', wat leidt tot permanente bezorgdheid en een fundamentele aantasting van het woongenot.

5.4.3 Dit voortdurende onrecht is te meer verwijtbaar nu vaststaat dat Tata Steel, gedreven door commerciële motieven, nalaat om beschikbare en effectieve maatregelen te treffen. Hoewel rapportages aantonen dat reductie van emissies technisch mogelijk is en direct zou leiden tot een gezondere leefomgeving, kiest Tata Steel ervoor de productie leidend te laten zijn boven de bescherming van de Omwonenden. Het economische belang van werkgelegenheid kan nimmer een rechtvaardiging vormen voor het decennialang bewust blootstellen van een dichtbevolkt woongebied – waaronder kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen – aan ziekmakende hinder die volgens de eigen normen van de wetgever en de inzichten van het RIVM als onacceptabel moet worden beschouwd.

5.5 **Tata Steel is hoofdelijk aansprakelijk**

5.5.1 Tata Steel Nederland heeft als moedermaatschappij van Tata Steel IJmuiden een zelfstandige zorgplicht jegens de Omwonenden, omdat zij volledige zeggenschap en intensieve betrokkenheid heeft bij het beleid en de bedrijfsvoering van haar dochter. Ook handelen Tata Steel Nederland en Tata Steel IJmuiden als groep in de zin van artikel 6:166 BW. Daarom zijn Tata Steel Nederland en Tata Steel IJmuiden hoofdelijk aansprakelijk voor de door de Omwonenden geleden schade.

6 **SCHADE EN DE VORDERINGEN**

6.1 **Inleiding**

6.1.1 De Omwonenden lijden materiële en immateriële schade door blootstelling aan gevaarlijke stoffen in de zin van artikel 6:175 BW, althans door het onrechtmatige handelen van Tata Steel in de zin van artikel 6:162 BW, althans door onrechtmatige hinder in de zin van artikel 5:37 BW jo. artikel 6:162 BW. Frisse Wind vordert in deze procedure – zo nodig in goede justitie vast te stellen – vergoeding van:

- immateriële schade wegens aantasting in persoon;
- vermogensschade door achterblijvende woningwaardeontwikkeling;
- vermogensschade door gederfd woongenot;
- toekomstige schade; en
- de (buitengerechtelijke) kosten;

een en ander te vermeerderen met de toepasselijke wettelijke rente.

6.2 **Immateriële schade**

6.2.1 De Omwonenden lijden immateriële schade als gevolg van aantasting in de persoon door (i) grotere vatbaarheid voor diverse klachten, ziekten en levensduurverkorting en (ii) gederfde levensvreugde en psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan. Deze schade kan op abstracte wijze worden vastgesteld. De billijkheidsnorm biedt ruimte voor basisbedragen, waarop mogelijk aan de hand van individuele omstandigheden nog een 'opslag' gerechtvaardigd kan zijn.

6.2.2 Frisse Wind sluit met de categorisering van de immateriële schade aan bij de door de GGD vastgestelde blootstellingsgebieden 2 tot en met 5. Dat sluit aan bij de bevindingen in de wetenschappelijke onderzoeken, waaruit volgt dat de ervaren hinder, stress en angst om ziek en vroegtijdig te sterven groter is en meer Omwonenden treft naarmate men dichterbij het Tata Steel-terrein woont. Het sluit daarnaast aan bij de jurisprudentie van het EHRM waaruit volgt dat de afstand tot de vervuilende bedrijfsactiviteiten van invloed kan zijn op de mate waarin de Omwonenden hinder ervaren en zijn blootgesteld aan (gezondheids)risico's, als gevolg waarvan ook de gederfde levensvreugde en psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan groter is.

6.2.3 De categorisering leidt tot verschillende schadevorderingen. Elk blootstellingsgebied is gelijk te stellen aan een categorie. Frisse Wind vordert één bedrag voor alle verschillende aantastingen in de persoon per Omwonende. De hoogte van bedrag varieert per blootstellingsgebied waarin de Omwonende woont. Het bedrag neemt toe naarmate de afstand van het blootstellingsgebied tot Tata Steel kleiner wordt en de blootstelling aan de gevaarlijke en schadelijke stoffen en hinder derhalve toeneemt. Daarnaast is de tijdsduur van de blootstelling aan de vervuiling eveneens een verzwarende omstandigheid waardoor gederfde levensvreugde en psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan al langer duurt en toeneemt. Dat rechtvaardigt per jaar een aanvullende vergoeding per Omwonende.

6.2.4 Frisse Wind bakent de collectieve vordering tot vergoeding van immateriële schade af in tijdsperiode en in geografisch gebied. Zij komt in het kader van deze vordering op voor Omwonenden die voor 22 september 2023 (de publicatiedatum van het RIVM-rapport 2023) woonachtig waren of zijn geweest in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5.

6.2.5 De verschillende vorderingen zijn:

- i EUR 5.000 per Omwonende woonachtig in blootstellingsgebied 5
- ii EUR 3.000 per Omwonende woonachtig in blootstellingsgebied 4
- iii EUR 1.500 per Omwonende woonachtig in blootstellingsgebied 3
- iv EUR 750 per Omwonende woonachtig in blootstellingsgebied 2

6.2.6 Op basis van het aantal Omwonenden is het mogelijk om een inschatting van de totale schade te maken:

Blootstellingsgebied	Inwoners (CBS)	Vergoeding voor immateriële schade
2	122.100	EUR 91.575.000
3	89.135	EUR 133.702.500
4	73.160	EUR 219.480.000
5	48.130	EUR 240.650.000
<u>Totaal gebied 2-5</u>	<u>1.279.240.000</u>	<u>EUR 685.407.500</u>

6.2.7 Deze bedragen dienen per blootstellingsgebied te worden vermeerderd met de volgende vergoeding per jaar dat een Omwonende in een blootstellingsgebied heeft gewoond en/of woont:

- i EUR 250 per jaar per Omwonende in blootstellingsgebied 5
- ii EUR 200 per jaar per Omwonende in blootstellingsgebied 4
- iii EUR 150 per jaar per Omwonende in blootstellingsgebied 3
- iv EUR 100 per jaar per Omwonende in blootstellingsgebied 2

6.2.8 Deze gevorderde vergoedingen per Omwonende sluiten aan bij de bedragen die in de internationale en nationale jurisprudentie zijn toegekend. In de besproken arresten van het EHRM en de lagere Nederlandse rechtspraak zijn aan verschillende eisers forfaitaire vergoedingen toegekend, variërend van EUR 750 tot EUR 24.000 per persoon, die hierna zijn opgesomd:

Zaak	Vergoeding per persoon ⁴
López (1994)	EUR 24.000
Guerra (1998)	EUR 5.100
Gomez (2004)	EUR 3.005
Fadeyeva (2005)	EUR 6.000
Ledyayeva (2006)	EUR 1.500 – 8.000
Dubetska (2011)	EUR 32.000-33.000
Jugheli (2017)	EUR 4.500
Trillingen (2020)	EUR 7.500
Stank (2021)	EUR 4.000
Groningenveld (2021)	(minstens) EUR 2.500
Asbest-zaak (2022)	EUR 750
Pavlov (2023)	EUR 2.500
Geluidshinder (2023)	EUR 5.000

CSQN-verband tussen (i) uitstoot gevaarlijke stoffen (artikel 6:175 BW) en onrechtmatig handelen van Tata Steel (artikel 6:162 BW) en (ii) grotere vatbaarheid voor diverse klachten en ziekten en levensduurverkorting

- 6.2.9 Uit diverse gezaghebbende rapporten vanaf in ieder geval 1975, waaronder die van het RIVM en de GGD, blijkt dat Tata Steel gedurende lange tijd gevaarlijke stoffen heeft uitgestoten in concentraties waarvan bekend is dat zij ernstige gezondheidsrisico's voor de Omwonenden met zich meebrengen. Frisse Wind wijst hierbij ook op het RIVM-rapport 2023, waarin is vastgesteld dat de uitstoot van Tata Steel de kans op gezondheidseffecten vergroot. Daarmee is het *condicio sine qua non*-verband tussen (i) de uitstoot van deze gevaarlijke stoffen (artikel 6:175 BW) en het onrechtmatige handelen van Tata Steel (artikel 6:162 BW) en (ii) de grotere vatbaarheid voor diverse klachten en ziekten en levensduurverkorting gegeven.

⁴ EHRM 9 december 1994, ECLI:CE:ECHR:1994:1209JUD001679890 (*López Ostra/Spanje*), r.o. 65; EHRM 19 februari 1998, ECLI:CE:ECHR:1998:0219JUD001496789, nr. 14967/89, NJ 1999/690, m.nt. E.J. Dommering (*Guerra*), r.o. 60; EHRM 16 november 2004, ECLI:CE:ECHR:2004:1116JUD000414302, nr. 4143/02, NJ 2005/344, m.nt. E.J. Dommering (*Moreno Gómez/Spanje*), r.o. 65 e.v.; EHRM 9 juni 2005, ECLI:CE:ECHR:2005:0609JUD005572300 (*Fadeyeva/Rusland*), r.o. 138 e.v.; EHRM 26 maart 2007, ECLI:CE:ECHR:2006:1026JUD005315799 (*Ledyayeva c.s./Rusland*), r.o. 114; EHRM 10 februari 2011, ECLI:CE:ECHR:2011:0210JUD003049903 (*Dubetska e.a./Oekraïne*), r.o. 165; EHRM 13 juli 2017, ECLI:CE:ECHR:2017:0713JUD003834205 (*Jugheli c.s./Georgië*), r.o. 85; Rb. Zeeland-West-Brabant 8 april 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:7212 (*Trillingen*), r.o. 4.14; Rb. Amsterdam 6 augustus 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:4076, WR 2021/148, m.nt. H.M. Hielkema (*Stank*), r.o. 10; HR 15 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1534 (*Groningenveld II*), r.o. 3.3.8; Rb. Midden-Nederland 8 juni 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:2947 (*Asbest-zaak*), r.o. 3.22; EHRM 11 oktober 2022, ECLI:CE:ECHR:2022:1011JUD003161209, nr. 31612/09, AB 2023/159, m.nt. A.A. al Khatib (*Pavlov/Rusland*), r.o. 97 e.v.; Rb. Zeeland-West-Brabant 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:5713, r.o. 4.37.

CSQN-verband tussen (i) uitstoot gevaarlijke stoffen en onrechtmatig handelen van Tata Steel en (ii) gederfde levensvreugde en psychisch onbehagen

6.2.10 Zonder de uitstoot van gevaarlijke stoffen en het onrechtmatige handelen van Tata Steel zou ook de door de Omwonenden gederfde levensvreugde en het psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan zijn uitgebleven. Frisse Wind verwijst hierbij in het bijzonder naar het RIVM-rapport 2023, het Nivel-rapport 2025 en het rapport van prof. Lai en dr. Campedelli waaruit – samengevat – blijkt dat blootstelling aan gevaarlijke stoffen door het leven nabij industrie in het algemeen, en Tata Steel in het bijzonder, leidt tot gederfde levensvreugde en het psychisch onbehagen vanwege onder meer stress en/of angst om ziek te worden en/of eerder dood te gaan.

6.2.11 Voor zover nodig doet Frisse Wind een beroep op de omkering van de bewijslast, het feitelijk vermoeden van causaal verband en de omkeringsregel.

Immateriële schade is toerekenbaar aan Tata Steel

6.2.12 De door de Omwonenden geleden schade kan redelijkerwijs aan Tata Steel worden toegerekend in de zin van artikel 6:98 BW. Er is sprake van een directe en ononderbroken causale keten waarin de uitstoot van gevaarlijke stoffen en de onrechtmatige hinder onmiddellijk leiden tot fysieke gezondheidsschade en psychisch onbehagen. Deze schade betreft geen onwaarschijnlijk gevolg, maar is een typisch, voorzienbaar en rechtstreeks resultaat van de grootschalige industriële activiteiten. Tata Steel, als professionele partij die beschikt over specifieke kennis van de risico's, had deze schade niet alleen objectief kunnen, maar ook subjectief behoren te voorzien. De schade is daarmee geen toevallige samenloop van omstandigheden, maar een ingecalculeerd gevolg van bedrijfsmatige keuzes waarbij commerciële belangen prevaleerden boven de veiligheid van de omgeving.

6.2.13 Bovendien rechtvaardigt de aard van de aansprakelijkheid – gebaseerd op schuld en de schending van fundamentele veiligheidsnormen – een ruime toerekening. Nu Tata Steel structureel normen heeft geschonden die specifiek beogen de gezondheid van personen te beschermen (zoals vastgelegd in de vergunning en de Omgevingswet), kunnen zelfs onverwachte gevolgen aan haar worden toegerekend; in dit geval is de schade echter een normaal en te verwachten gevolg. De Omwonenden worden continu in hun directe leefomgeving blootgesteld, waardoor de gevolgen niet 'ver verwijderd' zijn in tijd of plaats. Gelet op de aard van de schade (aantasting van de lichamelijke integriteit) en de aard van de activiteit (winstgevende exploitatie van een risicovolle inrichting), ligt de bewijslast voor het tegendeel bij Tata Steel en zijn de gevolgen van haar handelen volledig aan haar toe te rekenen.

6.3 **Achterblijvende woningwaardeontwikkeling**

- 6.3.1 Omwonenden in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 lijden aanzienlijke vermogensschade doordat de waardeontwikkeling van hun woningen sinds 2017 structureel achterblijft ten opzichte van vergelijkbare gebieden, een gevolg dat direct toe te schrijven is aan de negatieve impact van Tata Steel. Frisse Wind heeft Momentum Technologies, een gerenommeerd expertbureau met ervaring in complexe massaschadezaken zoals de aardbevingsschade in Groningen, ingeschakeld om dit waardeverlies in kaart te brengen. Dit onderzoek, dat is gevalideerd door onafhankelijk deskundige prof. dr. D. Brounen (Universiteit Maastricht), toont aan dat er sinds de toename van publiciteit en overlastklachten rond 2016 een duidelijk causaal verband bestaat tussen de onrust rondom de fabriek en de tanende woningprijzen in de regio.
- 6.3.2 Hierbij kan een parallel worden getrokken met achtergebleven waardeontwikkeling door verontreinigde grond. Een gepercipieerd risico heeft effect op hele gebieden. Als (bijvoorbeeld) blijkt dat een verontreinigingssituatie grond betreft die een flink deel van een woonwijk beslaat, worden de eigenaren van niet (ernstig) verontreinigde grond ook getroffen als blijkt dat het negatieve imago (*“van een gifwijk”*) van de nabijgelegen percelen met een ernstige verontreiniging leidt tot een waardedaling van hun woningen. Men spreekt in dit verband wel van ‘stigmaschade’.
- 6.3.3 De methodologie van Momentum is robuust en gedetailleerd: op basis van een analyse van ruim 23.500 woningtransacties sinds 2000 zijn de waardeontwikkelingen in de getroffen gebieden vergeleken met zorgvuldig geselecteerde referentiewijken. Hieruit blijkt een significant en oplopend waardeverlies per vierkante meter, dat het grootst is in de directe nabijheid van de fabriek (blootstellingsgebied 5). Voor de peildatum 1 januari 2025 is bijvoorbeeld in Wijk aan Zee (gebied 5) een achterstand van EUR 264 per vierkante meter vastgesteld ten opzichte van de autonome marktontwikkeling. De gehanteerde methode corrigeert voor individuele woningkenmerken en biedt daarmee een solide basis voor een collectieve schadebegroting die recht doet aan de werkelijke vermogenspositie van de gedupeerden.
- 6.3.4 Het is van belang dat dit waardeverlies voor vergoeding in aanmerking komt ongeacht of de woning daadwerkelijk is verkocht; het gaat om een objectief vaststelbare aantasting van het vermogen.
- 6.3.5 Uit het onderzoek van Momentum blijkt dat sprake is van achterblijvende waardeontwikkeling in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5, afgezet tegen blootstellingsgebied 1 en de woningwaarde in 2016.

Blootstellings gebied	Achterblijvende					Gemiddelde
	Verschil index	Waarde/m2 2016	Waarde 2025 per m2	Gem. oppervlak	Achterblijvende Waarde 2025	
5	-13.5	€ 1 952	€ -264	106	€ -27 900	
4	-5.1	€ 2 285	€ -117	111	€ -12 900	
3	-1.8	€ 2 505	€ -45	117	€ -5 300	
2	2.2	€ 2 697	€ 59	116	€ 6 900	

Tabel 16 – Conclusie Momentum t.a.v. waardeverlies per 1 januari 2025 per blootstellingsgebied

6.3.6 De achterblijvende waardeontwikkeling per vierkante meter in 2025 afgezet tegen 2016 bedraagt derhalve:

- In blootstellingsgebied 5: EUR 264
- In blootstellingsgebied 4: EUR 117
- In blootstellingsgebied 3: EUR 45
- In blootstellingsgebied 2: EUR 0

6.3.7 Momentum heeft een rekenmodel ontwikkeld waarmee de individuele schade per Omwonende nauwkeurig kan worden berekend op basis van de eigendomsperiode en het woonoppervlak. Dit model maakt het mogelijk om voor elke specifieke situatie – ook bij tussentijdse verkoop – de 'gemiste' waardestijging te kwantificeren. Zo kan voor een woningeigenaar in blootstellingsgebied 5, die eigenaar was tussen 2017 en 2022, worden berekend welk percentage aan waardestijging is misgelopen door de ligging nabij Tata Steel.

6.3.8 Niet alle Omwonenden waren in de volledige periode van 2016 tot 2025 eigenaar van een woning. Momentum heeft om die reden vanaf 2016 per jaar per blootstellingsgebied de woningwaardeontwikkeling weergegeven in indexcijfers. Het is voor Momentum mogelijk om voor specifieke tijdsperioden een abstracte begroting te maken van de achterblijvende woningwaardeontwikkeling. Hieronder geeft Frisse Wind als voorbeeld de resultaten in de periode 2016-2024 weer:

Blootstellings gebied	Verschil index	Waarde/m2		Gem. oppervlak	Waardeverlies 2024
		2016	Waardeverlies 2024 per m2		
5	-10.3	€ 1 952	€ -200.00	106	€ -21 200
4	-4.9	€ 2 285	€ -110.00	111	€ -12 200
3	-6.5	€ 2 505	€ -160.00	117	€ -18 700
2	-1.5	€ 2 697	€ -40.00	116	€ -4 600

Tabel 17 - Conclusie Momentum t.a.v. waardeverlies per 1 januari 2024 per blootstellingsgebied

6.3.9 Op grond van deze bevindingen vordert Frisse Wind een verklaring voor recht dat Tata Steel aansprakelijk is voor deze vermogensschade. De onderzoeksresultaten bieden niet alleen het bewijs voor het bestaan en de omvang van de schade, maar

vormen tevens de blauwdruk voor een efficiënte collectieve schadeafwikkeling. Door gebruik te maken van objectieve, verifieerbare data zoals WOZ-waarden en kadastrale gegevens, kan via een gestandaardiseerde methodiek de schade voor de gehele groep gedupeerden op rechtvaardige wijze worden vastgesteld en vergoed, in lijn met de eisen van artikel 1018i Rv.

Conditio sine qua non-verband tussen het onrechtmatig handelen van Tata Steel en de achterblijvende woningwaardeontwikkeling

- 6.3.10 Er bestaat een onmiskenbaar causaal verband (conditio sine qua non) tussen de uitstoot van gevaarlijke stoffen en het onrechtmatige handelen van Tata Steel en de achterblijvende woningwaardeontwikkeling in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5. Momentum Technologies heeft vastgesteld dat de woningwaardeontwikkeling in deze gebieden tot 2017 gelijk opliep met het referentiegebied, maar sindsdien structureel achterblijft. Deze trendbreuk valt precies samen met de explosieve toename van media-aandacht, overheidsrapporten (RIVM, GGD) en overlastklachten over grafietregens en schadelijke emissies. Zonder de structurele uitstoot en de negatieve publiciteit rondom de gezondheidsrisico's, zouden de woningen in de IJmond naar redelijke verwachting een normale, positieve waardeontwikkeling hebben doorgemaakt, vergelijkbaar met de referentiegebieden.
- 6.3.11 Voor zover nodig doet Frisse Wind een beroep op de omkering van de bewijslast, het feitelijk vermoeden van causaal verband en de omkeringsregel.
- 6.3.12 De schade als gevolg van de achtergebleven woningwaardeontwikkeling kan tevens aan Tata Steel worden toegerekend (zie par. 6.2.13 e.v. van dit uittreksel).
- 6.4 **Gederfd woongenot**
- 6.4.1 Naast vermogensschade door waardevermindering hebben Omwonenden in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 recht op schadevergoeding wegens gederfd woongenot gedurende de periode dat zij in hun woning verbleven. De Hoge Raad heeft in de Groningenveld-jurisprudentie bevestigd dat het gemis van ongestoord woongenot kwalificeert als vermogensschade die voor vergoeding in aanmerking komt indien de hinder een bepaald niveau van ernst overstijgt. In de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 is deze drempel onmiskenbaar overschreden: de Omwonenden worden binnen- en buitenshuis stelselmatig geconfronteerd met een ziekmakende cocktail van geur-, geluid- en stofoverlast. Deze onrechtmatige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt dat woonlasten deels hun doel missen, een schade die – zoals lagere rechtspraak bij soortgelijke overlastsituaties (bijvoorbeeld trillingshinder) laat zien – separaat en naast de waardedaling van de woning kan worden gevorderd.

6.4.2 Voor de toewijzing van deze vordering is in dit stadium geen exacte cijfermatige begroting vereist; voldoende is dat Frisse Wind feiten heeft gesteld waaruit het bestaan van deze schade onomstotelijk blijkt. De structurele aantasting van het leefklimaat door de bedrijfsvoering van Tata Steel is evident: bewoners kunnen ramen niet openen door stank en fijnstof, en ondervinden dag en nacht geluidshinder. Nu de Hoge Raad richtlijnen heeft gegeven voor de abstracte berekening van deze schade (vaak een percentage van de huurwaarde), leent deze schadepost zich bij uitstek voor een collectieve afwikkeling. Daarmee staat vast dat Tata Steel niet alleen aansprakelijk is voor de fysieke en financiële gevolgen van haar handelen, maar ook voor de jarenlange, dagelijkse aantasting van het woonplezier van honderdduizenden Omwonenden.

6.4.3 Frisse Wind zal in de inhoudelijke fase de door de Omwonenden geleden en nog te lijden vermogensschade bestaande uit gederfd woongenot nader concretiseren en objectiveren, althans daarvoor een voorstel doen voor een collectieve schadeafwikkeling in de zin van artikel 1018i Rv.

6.5 Toekomstige schade

6.5.1 Het schadeveroorzakend handelen van Tata Steel stopt niet bij het uitbrengen van de dagvaarding. Tegen deze achtergrond vordert Frisse Wind op grond van artikel 6:105 BW ook toekomstige schade per Omwonende.

6.6 (Buitengerechtelijke) kosten

6.6.1 Frisse Wind vordert tevens vergoeding van de redelijke en evenredige kosten ex artikel 237 jo. 1018l lid 2 Rv en/of artikel 6:96 BW. De redelijke en evenredige kosten van Frisse Wind betreffen:

- a de gemaakte advocaatkosten;
- b de kosten voor de deurwaarder;
- c griffierechten;
- d de interne kosten van Frisse Wind, waaronder maar niet beperkt tot de kosten (i) voor het bestuur en RvT, (ii) voor het onderhouden van de website, (iii) voor het systeem van Atabix, (iv) van het ingeschakelde administratiekantoor en (v) andere adviseurs (fiscalist, notaris en accountant);
- e de kosten voor de ingeschakelde deskundigen;
- f de kosten voor het behartigen van de belangen van de Omwonenden, waaronder de kosten voor de bewonersbijeenkomsten en de mediakosten;
- g de vergoeding die Omni Bridgeway en Redbreast toekomt; en
- h de kosten voor de collectieve afwikkeling.

6.7 Collectieve schadeafwikkeling

6.7.1 Frisse Wind doet een concreet voorstel voor een collectieve schadeafwikkeling conform artikel 1018i Rv. Dit voorstel vormt onderdeel van de gevorderde collectieve schadevergoeding en kan later verder worden uitgewerkt. Daarnaast vordert Frisse Wind dat Tata Steel als aansprakelijke partij de kosten van de collectieve schadeafwikkeling draagt.

6.8 Winstafdracht

6.8.1 Indien de rechtbank van oordeel is dat de schade niet op andere wijze kan worden vastgesteld, kan deze op grond van artikel 6:104 BW worden begroot op de winst die Tata Steel door haar onrechtmatig handelen heeft behaald. Het uitgangspunt is dat Tata Steel geen voordeel mag hebben van haar normschendingen. Subsidiair verzoekt Frisse Wind de schade te begroten op de in Nederland behaalde winst en Tata Steel te verplichten de relevante financiële gegevens te overleggen.

6.9 Schadestaatprocedure

6.9.1 Voor zover de schade van de Omwonenden niet (forfaitair) kan worden vastgesteld, vordert Frisse Wind een verwijzing naar de schadestaatprocedure.

6.10 Verklaringen voor recht

6.10.1 Frisse Wind vordert voor recht te verklaren dat Tata Steel IJmuiden en/of Tata Steel Nederland, gezamenlijk en/of ieder voor zich, op de gronden als uiteengezet in deze dagvaarding, jegens de Omwonenden:

- i aansprakelijk zijn op grond van artikel 6:175 BW voor de schade die de Omwonenden lijden als gevolg van de verwezenlijking van het gevaar door blootstelling aan gevaarlijke stoffen in de zin van artikel 6:175 BW die Tata Steel heeft gebruikt en/of gebruikt, dan wel onder zich heeft gehouden en/of houdt; en/of
- ii toerekenbaar onrechtmatig hebben gehandeld en/of handelen; en/of
- iii onrechtmatige hinder in de zin van artikel 5:37 BW hebben toegebracht en/of toebrengen;

6.10.2 Daarnaast vordert Frisse Wind een verklaring voor recht dat Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de als gevolg van hun onrechtmatig handelen door de Omwonenden geleden en nog te lijden schade.

7 VOORSTEL TOT VRIJWILLIGE OPRICHTING VAN EEN FONDS

7.1 Tata Steel is aansprakelijk voor schade door lichamelijk letsel van de Omwonenden. Frisse Wind wil binnen de WAMCA-procedure komen tot een allesomvattende regeling waarin ook compensatie voor deze gevallen wordt opgenomen. Zij doet een beroep op Tata Steel om hierover in overleg te treden en een fonds in te stellen voor vergoeding van deze schade. Dit is volgens Frisse Wind redelijk en billijk, gezien de

significante blootstelling van de Omwonenden aan gezondheidsrisico's en de praktische onhaalbaarheid voor individuen om afzonderlijke procedures te starten. Een fonds biedt een efficiënte en rechtvaardige oplossing, voorkomt dat Tata Steel profiteert van procedurele lasten en sluit aan bij het doel van de WAMCA om massaschade integraal af te wikkelen. Partijen kunnen de rechtbank gezamenlijk verzoeken een deskundigencommissie in te stellen die via bindend advies de individuele schade beoordeelt en uitkeringen uit het fonds vaststelt. Frisse Wind nodigt Tata Steel uitdrukkelijk uit om hierover in overleg te gaan.

8 TOEPASSELIJKHEID WAMCA

8.1 Gezien het feit dat de collectieve vorderingen van Frisse Wind zijn ingesteld na 1 januari 2020 en zien op onvoltooide voortdurende schadeveroorzakende gebeurtenissen, althans op een reeks van schadeveroorzakende gebeurtenissen die zowel vóór als na 15 november 2016 hebben plaatsgevonden, is artikel 3:305a BW zoals dat geldt ná 1 januari 2020 van toepassing. De vorderingen van Frisse Wind hebben niet uitsluitend betrekking op een gebeurtenis van vóór 15 november 2016.

8.2 Voor zover de rechtbank de schadeveroorzakende gebeurtenissen van vóór 15 november 2016 zou onderscheiden van de schadeveroorzakende gebeurtenissen die ná 15 november 2016 hebben plaatsgevonden, vordert Frisse Wind – subsidiair – een verklaring voor recht dat Tata Steel ook in de periode vóór 15 november 2016 onrechtmatig jegens de Omwonenden heeft gehandeld.

9 VRIJWILLIGE CONFORMERING AAN DE CLAIMCODE

9.1 Frisse Wind hecht grote waarde aan de bepalingen van de Claimcode. Zij heeft er daarom voor gekozen om de principes van de Claimcode statutair te verankeren. Het bestuur is in beginsel verplicht om de Claimcode na te leven. Elk besluit tot afwijking van de Claimcode heeft voorafgaande goedkeuring van haar raad van toezicht nodig.

10 FRISSE WIND IS ONTVANKELIJK

10.1 Frisse Wind voldoet aan de vereisten voor ontvankelijkheid onder de WAMCA:

- De collectieve actie valt onder de statutaire doelomschrijving;
- De collectieve vorderingen hebben een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer;
- De belangen waarvoor Frisse Wind opkomt zijn gelijksoortig en lenen zich voor bundeling;
- De belangen van de Omwonenden zijn voldoende gewaarborgd, Frisse Wind is voldoende representatief, heeft voldoende ervaring en deskundigheid en voldoet aan alle governancevereisten zoals gesteld door de WAMCA;
- Frisse Wind heeft tevens voldoende middelen en de zeggenschap ligt bij haar;

- Frisse Wind heeft voldoende getracht het gevorderde te bereiken buiten rechte, door het voeren van overleg met Tata Steel; en
- De collectieve vorderingen voldoen aan het meerwaardevereiste en zijn niet summierlijk ondeugdelijk.

11 VERZOEK TOT AANWIJZING ALS EXCLUSIEVE BELANGENBEHARTIGER

- 11.1 Frisse Wind verzoekt de rechtbank om haar op grond van artikel 1018e Rv aan te wijzen als exclusieve belangenbehartiger. Zij behartigt de belangen van circa 330.000 Omwonenden en heeft brede steun van maatschappelijke organisaties en bewoners. Het financiële belang is aanzienlijk en Frisse Wind zet zich sinds haar oprichting in 2021 actief in voor zowel financiële als ideële belangen van de Omwonenden. Frisse Wind is een gevestigde belangenbehartiger met ervaring en deskundigheid, en fungeert als aanspreekpunt voor Omwonenden en politiek. Gezien haar werkzaamheden, positie en steun is aanwijzing als exclusieve belangenbehartiger gerechtvaardigd. Frisse Wind verzoekt de rechtbank deze beslissing gelijktijdig met de ontvankelijkheid te nemen om vertraging te voorkomen.

12 TOEPASSELIJK RECHT EN BEVOEGDHEID

- 12.1 Uit de aard van deze zaak volgt dat Nederlands recht van toepassing is op de collectieve vorderingen. Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hebben hun statutaire zetel te IJmuiden. De gemeente Velsen valt in het arrondissement van de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem. De rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, is daarmee absoluut en relatief bevoegd op grond van artikel 2 jo. 99 Rv

13 PETITUM

Frisse Wind vordert dat de rechtbank bij vonnis, voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

A Exclusieve Belangenbehartiger (artikel 1018e lid 1 Rv)

- 1 Frisse Wind aan te wijzen als exclusieve belangenbehartiger;

B Nauw Omschreven Groep (artikel 1018e lid 2 Rv)

- 2 te bepalen dat Frisse Wind in deze collectieve vordering de belangen behartigt van de Omwonenden die in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 hebben gewoond of wonen;

C Opt-out (artikel 1018f lid 1 Rv) en buitenlandse Omwonenden (artikel 1018f lid 5 slotzin Rv)

- 3 te bepalen dat iedere Omwonende die in Nederland woont, binnen een maand na de aankondiging ex artikel 1018f lid 3 Rv van de uitspraak tot aanwijzing van de

exclusieve belangenbehartiger, door een schriftelijke mededeling aan de griffie van de rechtbank kan laten weten zich van de behartiging van zijn belangen in deze collectieve actie te willen bevrijden;

- 4 te bepalen dat, in overeenstemming met artikel 1018f lid 5 Rv, iedere Omwonende die niet in Nederland woont, binnen een maand na de aankondiging ex artikel 1018f lid 3 Rv van de uitspraak tot aanwijzing van de exclusieve belangenbehartiger, door een schriftelijke mededeling aan de griffie van de rechtbank kan laten weten in te stemmen met de behartiging van zijn belangen in deze collectieve actie en dat zijn belang niet wordt behartigd in een collectieve of individuele vordering, gebaseerd op soortgelijke feitelijke en rechtsvragen voor dezelfde gebeurtenis of gebeurtenissen tegen gedaagden in een andere lidstaat van de EU of de EER;

D Verklaringen voor recht

Primair

- 5 voor recht verklaart dat Tata Steel IJmuiden en/of Tata Steel Nederland, gezamenlijk en/of ieder voor zich, op de gronden als uiteengezet in deze dagvaarding, jegens de Omwonenden:
- i aansprakelijk zijn op grond van artikel 6:175 BW voor de schade die de Omwonenden lijden als gevolg van de verwezenlijking van het gevaar door blootstelling aan gevaarlijke stoffen die Tata Steel heeft gebruikt en/of gebruikt, dan wel onder zich heeft gehouden en/of houdt; en/of
 - ii toerekenbaar onrechtmatig hebben gehandeld en/of handelen; en/of
 - iii onrechtmatige hinder in de zin van artikel 5:37 BW hebben toegebracht en/of toebrengen;
- 6 voor recht verklaart dat Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de als gevolg van hun onrechtmatig handelen door de Omwonenden geleden en nog te lijden schade;

Subsidiair

- 7 voor zover uw Rechtbank van oordeel mocht zijn dat één of meer van de hiervoor geformuleerde verklaringen voor recht niet in de voorgestelde formulering voor toewijzing in aanmerking komt of komen, maar wel in een aangepaste vorm, bij wege van alternatief, een door uw Rechtbank in goede justitie te bepalen verklaring voor recht af te geven;

E Collectieve schadevergoeding

Primair

- 8 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk te veroordelen tot betaling van de immateriële en materiële schade van de Omwonenden, welke immateriële schade dient te worden begroot op de wijze zoals uiteengezet in par. 7.2, de materiële schade wegens achterblijvende woningwaardeontwikkeling conform de methode zoals vastgesteld door Momentum en gederfd woongenot op nader aan te voeren gronden, dan wel door uw Rechtbank in goede justitie wordt vastgesteld;

Subsidiair

- 9 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland te veroordelen tot vergoeding van de immateriële en materiële schade van de Omwonenden, te begroten in overeenstemming met artikel 6:104 BW op het bedrag van de winst die Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland door hun onrechtmatig handelen hebben genoten;

Meer subsidiair

- 10 te bepalen dat de immateriële en materiële schade per Omwonende per blootstellingsgebied nader zal worden opgemaakt bij staat en zal worden vereffend volgens de wet;

Zowel primair, subsidiair en meer subsidiair

- 11 alle schade per Omwonende te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf het moment dat de betreffende Omwonende woont in één van de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5, althans vanaf 23 augustus 2023, althans de datum van deze dagvaarding, althans de datum van het vonnis tot aan de dag der algehele voldoening;

F Collectieve schadeafwikkeling (artikel 1018i Rv)

Primair

- 12 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland beveelt mee te werken aan een collectieve schadeafwikkeling, waarbij Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk zijn gehouden alle aan Frisse Wind en de Omwonenden toekomstige bedragen te betalen, door overboeking van de relevante bedragen naar een Frisse Wind aan te wijzen *escrow*-rekening bij een in Nederland gevestigde bank, dan wel naar een bankrekening van een op te richten stichting die voor de distributie dient zorg te dragen ("**Afwikkelstichting**"), en:
- **te bepalen dat** een bedrag ter hoogte van EUR 685.407.500 als schadevergoeding voor **immateriële schade** ten behoeve van de collectieve schadeafwikkeling wordt voldaan binnen vier weken na betekening van het vonnis, met de verdere hoofdelijke verplichting voor Tata Steel IJmuiden en

Tata Steel Nederland om nadere schadevergoeding te betalen indien gedurende de collectieve schadeafwikkeling blijkt dat een hogere totale aanspraak op schadevergoeding bestaat voor de Omwonenden, daaronder begrepen de periodieke vergoeding van per maand zoals begroot in par. 7.2 van de dagvaarding,

met daarbij de bepaling dat de Omwonenden in het kader van de door de rechtbank vast te stellen collectieve schadeafwikkeling aanspraak kunnen maken op de bedragen zoals begroot in par. 7.2 van de dagvaarding,

- **te bepalen dat** een bedrag ter hoogte van EUR 716.443.100 als schadevergoeding voor **materiële schade** bestaande uit achterblijvende woningwaardeontwikkeling ten behoeve van de collectieve schadeafwikkeling wordt voldaan binnen vier weken na betekening van het vonnis, met de verdere hoofdelijke verplichting voor Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland om nadere schadevergoeding te betalen indien gedurende de collectieve schadeafwikkeling blijkt dat een hogere totale aanspraak op schadevergoeding bestaat voor de Omwonenden die op of vanaf 1 januari 2016 een woning in blootstellingsgebied 2 tot en met 5 in eigendom hebben,

met daarbij de bepaling dat Frisse Wind Momentum, althans een andere deskundige, kan aanstellen voor het creëren van een rekentool voor de collectieve schadeafwikkeling als bedoeld in par. 5.5 van de dagvaarding,

met daarbij de bepaling dat de Omwonenden die op of vanaf 1 januari 2016 een woning in de blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 in eigendom hebben in het kader van de door de rechtbank vast te stellen collectieve schadeafwikkeling aanspraak kunnen maken op de bedragen vastgesteld door deze rekentool,

- **te bepalen dat** een nader door Frisse Wind te concretiseren bedrag als schadevergoeding voor **materiële schade** bestaande uit gederfd woongenot ten behoeve van de collectieve schadeafwikkeling wordt voldaan binnen vier weken na betekening van het vonnis, met de verdere hoofdelijke verplichting voor Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland om nadere schadevergoeding te betalen indien gedurende de collectieve schadeafwikkeling blijkt dat een hogere totale aanspraak op schadevergoeding bestaat voor de Omwonenden die (1) bewoner zijn c.q. waren van en tevens (2) eigenaar of huurder zijn c.q. waren van een woning in blootstellingsgebieden 2 tot en met 5,

met daarbij de bepaling dat de Omwonenden die (1) bewoner zijn c.q. waren van en tevens (2) eigenaar of huurder zijn c.q. waren van een woning in blootstellingsgebieden 2 tot en met 5 in het kader van de door de rechtbank vast te stellen collectieve schadeafwikkeling aanspraak kunnen maken op nader door Frisse Wind te concretiseren bedragen,

- **te bepalen dat** indien een deel van het door Tata Steel IJmuiden en/of Tata Steel Nederland betaalde bedrag aan collectieve schadevergoeding na afronding van de collectieve schadeafwikkeling resteert, dit resterende bedrag door Frisse Wind, dan wel de Afwikkelstichting zal worden uitgekeerd aan één of meer door Frisse Wind aan te wijzen organisaties zonder winstoogmerk die actief zijn op het gebied van milieu en/of gezondheid;
- **te bepalen dat** aan Frisse Wind een bedrag wordt betaald ter hoogte van EUR 8.000.000, althans een door de rechtbank in goede justitie te bepalen bedrag, binnen vier weken na betekening van het vonnis, als kostenvergoeding voor de collectieve schadeafwikkeling, met de hoofdelijke verplichting voor Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland om nadere betalingen te doen, indien tijdens de schadeafwikkeling blijkt dat de kosten hoger zijn, en daarbij te bepalen dat indien enig deel van het bedrag resteert nadat de verdeling van schadevergoeding aan de Omwonenden is voltooid en alle samenhangende kosten zijn voldaan, Frisse Wind, dan wel de Afwikkelstichting ervoor zorg zal dragen dat binnen 90 (negentig) dagen het restant zal worden terugbetaald op een door Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland gezamenlijk op te geven bankrekening;
- **te bepalen dat** Frisse Wind alle kosten verbonden aan deze procedure en de collectieve schadeafwikkeling, inclusief de aan de procesfinanciers en Finch te betalen vergoeding, in mindering mag brengen op de aan Omwonenden uit te betalen schadevergoeding, indien de rechtbank niet naast de collectieve schadevergoeding deze kostenvergoedingen afzonderlijk aan Frisse Wind toewijst (naast de collectieve schadevergoeding).

Subsidiar

- 13 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland te bevelen mee te werken aan een collectieve schadeafwikkeling die zal worden vormgegeven op de wijze die de rechtbank in goede justitie geraden acht, mede op basis van een door Frisse Wind voor te leggen voorstel.

Primair en subsidiair

- 14 te bepalen dat Frisse Wind een te goeder naam en faam bekend staande professionele claimafhandelaar zal inhuren en opdracht zal geven de schadevergoedingen te verdelen onder de Omwonenden, het één en ander onder toezicht van Frisse Wind;
- 15 te bepalen dat Omwonenden die in aanmerking wensen te komen voor een betaling dienen in te stemmen met een bindend-adviesprocedure in geval van een geschil

over de individuele aanspraak op betaling in het kader van de collectieve schadeafwikkeling, waarbij de rechtbank een bindend adviseur zal aanwijzen op verzoek van de Afwikkelstichting;

- 16 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland te bevelen volledige medewerking te verlenen aan het uitvoeren van de collectieve schadeafwikkeling, welke medewerking in elk geval behelst dat Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland samen met Frisse Wind alle in Nederland woonachtige Omwonenden benaderen en deze personen (a) op de hoogte stellen van de collectieve schadevergoedingsregeling en (b) de Omwonenden concreet voorlicht hoe en waar zij zich kunnen melden voor een mogelijke schadevergoeding op grond van de collectieve schaderegeling.

G Buitengerechtelijke kosten en proceskosten (artikel 6:96 BW en artikel 1018I lid 2 Rv)

- 17 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk te veroordelen tot vergoeding van redelijke en evenredige proceskosten en overige kosten van deze procedure aan Frisse Wind, bestaande uit: (a) de volledige proceskosten van Frisse Wind op grond van artikel 1018I lid 2 Rv, althans de daadwerkelijk gemaakte proceskosten op grond van artikel 237 Rv, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van vonnis wijzen tot aan de dag der algehele voldoening; (b) de (buitengerechtelijke) kosten van Frisse Wind op grond van artikel 6:96 BW, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van vonnis wijzen tot aan de dag der algehele voldoening; (c) de door de Frisse Wind aan de procesfinancier te betalen overeengekomen vergoeding op grond van artikel 6:96 BW en artikel 1018I lid 2 Rv; (d) de met Finch overeengekomen nabetaling en (e) de volledige kosten voor de schadeafwikkeling, een en ander zoals nader te begroten;
- 18 Tata Steel IJmuiden en Tata Steel Nederland hoofdelijk te veroordelen tot vergoeding van de door Frisse Wind gemaakte kosten van dit geding, te vermeerderen met de nakosten ten belope van EUR 178 zonder betekening, dan wel EUR 270 in het geval van betekening, een en ander te voldoen binnen veertien dagen na dagtekening van het vonnis, en – voor het geval voldoening van de (na-)kosten niet binnen de gestelde termijn plaatsvindt – te vermeerderen met de wettelijke rente over de (na-)kosten te rekenen vanaf bedoelde termijn voor voldoening tot aan de dag der algehele voldoening.